

látta Londont. Az isten szerelmére, Shrewsburyben is lehet Stilton sajtot és salátacentrifugát venni! Az ezredvacsora amúgy is egyre inkább arról szól, hogy azt vette számba, ki hiányzik, nem azt, hogy ki van jelen. Ami pedig a fogait illeti, azokat a helyi állatorvos majd rendezzi.

A csomagok ott voltak a hálóban a feje felett. Feladatlista tételei mind kipipálva. Pam már útban lehet az állomás felé, most fordul be a rövid tartózkodásra fenntartott parkolóba. Mindig orral áll be a parkolóba. Nem szeretett tolatni, minél későbbre tartogatta, sőt ha lehet, inkább ráhagyta. Ő más. Ő háttal szeret beállni a parkolóba. Így az ember mindig készen áll a gyors indulásra. Gyakorlat kérdése, gondolta, *qui vive*. Pamela meg szokta kérdezni, mégis mikor kell nekünk gyorsan távozni? Általában úgymint sor van a kijáratnál. Ő erre azt szokta mondani, ha mi érünk oda elsőnek, akkor előttünk nincs sor.

És így tovább.

Megfogadta, hogy nem néz a keréktárcsára, nem ellenőrzi, mennyire vannak lehorzsolva. Nem tesz megjegyzéseket, amikor leengedi az ablakot, hogy kihajoljon a parkolóautomatához. Nem mondja: né, milyen messze vannak a kerekek, mégis elérek odáig. Csak azt kérdi: „Mit csinálnak a kutyák? Nincs valami hír a gyerekekről? Meghozták a csirketápot?”

Közben Babset gyászolta, és azon tűnődött, hogy vajon ugyanilyen lenne, ha Pamelát gyászolná? Ha fordítva történt volna, persze.

Teljesítette a feladatait. Ahogy a vonat az állomáshoz közeledett, kinézett az ablakon, és remélte, hogy meglátja a feleségét a peronon.

---

Horváth László Imre

---

## NÉZD, HAVASAK A FÁK, TÉL VAN (I)

Kisregény

*„Hogy a faágak a télidőben  
sokáig őrzik még a hóesést,  
hogy végül, mint egy passióban,  
minden együtt van...”*

*mindezt tudtam, és mégse volt elég.”  
(Pilinszky János)*

I

A Baross utcai albérletet Anni révén szereztem, tulajdonképpen ő lett a főbérlőm. Nagyszülőtől örökölt lakás, Krisztiánnal ott laktak három évig.

Anni látta egyszer a Garay utcai szobámat, ahonnan költözni kellett. Sétáltunk, és a szemébe repült egy bogár. Sokszor volt ilyen, egyszer kiszedtem neki, mondtam, maradjon nyugton, közel hajoltam hozzá, és egy zsebkendővel óvatosan kitöröltem a szeme szélére tapadt kis muslicát. Most viszont gyorsan fürdőszoba kellett és tükör, be-

mentünk hozzám, kiszedte, aztán rohantunk, borzalmas helyen lakom, mondta, körül sem mert nézni, olyan, mint egy raktár.

Megmutatta a Barosst, napfényes lakás a Fazekas-gimnáziummal szemben, egy szoba, előtér, konyha és fürdő egyben, külön vécé. Kicsit lepukkant, nekem tökéletes. Anni leült, rágyújtott. Üres lakásban ültünk, a fantáziám súlyba lendült, gyorsan leállítottam. Lakásnézés után beültünk a Stex-házba, meséltem neki, nem jó a barátnőmmel, nem illünk össze, Anni értelmes, megnyugtató dolgokat mondott. Szeretett tanítani engem is, akkor ezt játszottuk, harminckét éves, én huszonhat, tanítson a nőkre. Sokat mesélt magáról, magyarázta, hogy két szituáció hozza ki belőle a vágyat: a teljes biztonság, ha együtt él valakivel, vagy ha a partner tulajdonképpen ismeretlen, és így a dolog súlytalan. Egy házibulin például a levetett ruhák halma alatt találta magát egy fiúval, és miközben csinálták, néha bejöttek a szobába az emberek a kabátjukért. Volt olyan pasija (ezt a szót használta a férfiakra, a szót, amit minden férfi gyűlöl, minden nő elnyújtott „s”-sel ejt, Anni amúgy is valami aranyos kiejtési hibával beszélt, megnyomta az s, sz hangokat), aki egyszer megsértődött rá, mert szerinte a lány művien élvezte az aktust, és megjátszotta a nyögdécselést. Kidobta a lányt az utcára, éjjel tizenegy körül, ráadásul valami durva környéken.

A Stex-ház után még átmentünk valahova, berúgtunk. Amíg vártuk a villamost, átöleltem, nevetett, köszöni, ezt megkapja otthon is, úgyhogy hagyjam. Hagytam, jött a villamos.

Szakítottam a barátnőmmel. Teltek a hetek, unatkoztam. Annival persze minden nap találkoztunk. Egyik csütörtökön, az esti órák után elmentem néhány kollégával inni. Jolika, hetvenéves, bájos matektanárnő (rögtön az étterembe lépés után rendelt egy feleskört), a festőművész (rajz- és vizuáliskultúra-tanár) Renner Peti és Anni. Később Jolika hazament, mi hárman még átsétáltunk a Szimplakertbe. Részeg voltam már, mintha csak víz alól hallgattam volna, hogy Renner Peti és Anni vitatkozik. Renner a szemére vetette, miért flörtöl velem, amikor ott a barátja, élettársa, mit képzelsz (Anni azon volt, hogy mi ketten még menjünk el valami házibuliba táncolni, én már beszélni sem tudtam). Anni kikelt magából, ők ilyen kapcsolatban élnek Krisztiánnal, igenis működik, Renner meg mit beszél, mikor nem is lakik együtt a nőjével, akivel lassan tíz éve járnak. És hát nézzen meg engem, mit gondolsz? És itt rám mutatott, mint annak bizonyítékára, hogy hűséges lesz.

Éppen abban az utolsó részegedési fázisban voltam, amikor amúgy is köszönés nélkül szoktam távozni, tehát felálltam, mintha vécére mennék, és szépen hazasétáltam. A bejáratnál kikapcsoltam a telefonom, elegendő volt az egézből, megint valami zavaros, idióta ügybe keveredem (holott persze magam is úgy bonyolítottam mindig a dolgokat, hogy minél erősebb legyen ennek a lehetősége), mit akarok ezzel, végeredményben én vagyok sebezhető, ez a nő is lehet, hogy létezik, de inkább nem. Eljutottam a Barossba, részegen bedőltem az ágyba, és elaludtam.

Másnap felkeltem, bekapcsoltam a mobilt, kaptam két üzenetet, „hol vagy?“, „kapsold be azt a kurva telefont“, írta tegnap éjjel Anni. Kiderült, hogy tényleg utánam jött, először őrjöngve keresett a Szimplában, aztán éjszakaival egyedül eljött a Barossba, fél órát csengetett (azt hitte, máshol vagyok, pedig fent hevertem kiütve, miközben bömbölt a csengő). A fél óra leteltével elrohant egy közeli szórakozóhelyre (addigra ezen a környéken nyilván félni is kezdett), ahol Krisztián bulizott a haverjaival, megörült nekik, végre társaság, emberek. Zavarba ejtett, hogy utánam jött. Tetszem ennek a nőnek. Így történt, hogy komolyan érdekelni kezdett, ha azt hisszük, hogy vágnak ránk, vágyot-tá teszi a másikat.

Három nap múlva találkoztunk, „nem vagyunk jóban”, köszönt a folyosón mosolyogva. Onnan kezdve sokkal többet voltunk együtt. Tudtam, hogy nem hagyja el értem Krisztiánt, hülyeség lenne, mit kezdünk egymással, különben is, nemsokára kivándorlok Norvégiába, nekem itthon semmi jövőm, még három hónap, a hat év korkülönbséggel sem lehet mit kezdeni.

Anni ekkoriban kezdett panaszkodni. A párkapcsolata az utolsó két évre kihűlt, csak kínlódtak. Krisztián felkeltette egyszer azzal, hogy nem tud aludni, „lányokkal szeretne megismerkedni”. Anni kérdezte tőle, „elmenjek?”, aztán megismételte a kérdést, a fiú tíz-húsz percig nem mondott erre semmit. Krisztián nem hordta a gyűrűjét, így idővel Anni sem. Krisztián rendszeresen járt bulizni Anni nélkül. Szexuális életük gyakorlatilag megszűnt. Anni felvilágosított, ha egy nő panaszodik a párkapcsolatára, ott már nagyon nagy gondok vannak, mert amíg csak kis probléma van, a nő nem beszél róla, azt mondja, leginkább önmagának, minden rendben. Hallgattam az életükről való beszámolókat. Egyre jobban vonzódtam hozzá. Nem csináltam semmit, csak jelen voltam, hiszen egy helyen dolgoztunk, mindennap beszélünk, nem kellett sietni sehova. Egy idő után már kizárólag miatta jártam be az iskolába. Rajta kívül egyébként is csak a pusztulás látszott, csúszott a kukába az egész, dőlt szét, az első tanítási évem volt, az iskolát pedig éppen akkor zárták be az oktatási reform keretében. Mi ketten pedig ott bonyolódtunk a romok tövében.

Bátyám koncertezett, hívtam Renner Petit is az egyik órák közti szünetben, mikor dohányoztunk, szereti a jó zenét, ez elég jó lesz, Anni megsértődött, őt miért nem hívom, ráadásul közel is lakik a helyszínhez. Péntek este Krisztián bulizott valahol. Ha nem értem félre, menjünk fel hozzájuk, inni meg beszélgetni, mondta Anni a koncert végén (Renner Peti végül nem jött el). Ott találtam magam a lakásukon, egy panelház negyedik emeletén (most újították fel az ősszel, az volt a kezdeti beszédtemánk a tanári dohányzóban, ahol összeismerkedtünk szeptemberben). Nem kívántam az alkoholt, így hét vége felé, előtte minden este elmentem valahova, már telítődtem. Anni mégis töményeket hozott elő, pálinkáztunk. Beszélgettünk. Renner Petire milyen mérges, mert ő nem tudja megérteni, milyen jó, hogy Krisztiánnal ilyen szabad kapcsolatuk van, ez a bizalomról szól, elengedik egymást bulizni. Szép dolog a szabadság és a bizalom, mondtam atyai jó barátként, csak hogyha az emberek nyitva hagyják a kert hátsó kapuját, azon előbb-utóbb be megy a farkas.

Tíz perc múlva táncolni akart, átmentünk a nappaliba, zenét tett fel, amit én is ismertem. Táncoltunk, közben magamhoz húztam, egyre közelebb húzódtunk, remegni kezdett, hozzádörgöltem az arcom az arcához, megcsókoltam a nyakát. Ideje, hogy hazamenj. Szerintem is. Vettem a cipőm, indultam lefelé a lépcsőn szédelegve, lüktetéssel a torkomban. Lent rájöttem, nem tudok kimenni, zárva a főbejárat. Visszamentem a negyedikre, becsöngettem. Lekísért, káromkodott, miért zárják be az ajtót. Megcsókoltam, de összeszorította a száját. Valami részeg balett volt az egész. Inkább hátul menjek ki, a szeméttárolón át. Nekem mindegy. A szeméttárolóban sötét volt, rávettem magam, dulakodtunk, csókoltam, és végignyaldostam a nyakát, vállát. A kezét, amit a számra akart tapasztani. Kiabált, hogy hagyjam, és közben nyögdecselt, remegett. Végül valahogy csak kipenderített az utcára. Elköszöntem, és igencsak felfokozott érzékekkel nekiindultam a hazaútnak.

Kábé húsz méter megtétele után a parkolóban elém vágott egy kocsi, kiszállt belőle két civil ruhás rendőr, igazoltattak, elég abszurd volt, mintha az egész világ tudna a bűnömről, és most letartóztatnának. Persze egy másodperccel odébb már tudtam, ez is csak véletlen. Roppant udvariasan viselkedtem. Csak az útlevelem volt nálam. Fél éve

elhagytam a papírjaimat, és az olyasmi, mint az ember hivatalos papírjainak pótlása, az én tempómmal nagyon sok időt vesz igénybe. Kérdezték, magyar állampolgár vagyok-e, aztán kipakoltatták velem az autóra a zsebeim tartalmát, tele volt mindenféle cetlivel, papír zsebkendővel, rendben, pakoljam vissza, aztán mehetek.

Gyalogoltam haza, euforikus hangulatban. Miután a rendőröket otthagytam, Anni felhívott, ezt soha többé ne merészeljem, mire gondol, persze, ígérem, soha többé nem lesz ilyen. Elvagyok veled, mint akármivel. Az éjszakák sosem volt vonalat pótló, üres buszon neked löktek, most nézik, mi lesz (a villamost felújították abban az évben a környéken, végül úgy megszoktuk a pótlóbuszokat, hogy furcsa lett a régi rend).

Következő héten se harag, se folytatás. De három tervünk is volt a nyárra, garantált távlatok, lemegyek vele a nyaralójukba, egy Vezseny nevű alföldi faluba, meghívott a kedves idős matektanárnő a nyaralójába a Balatonhoz, valamint az egész tanári karnak elő volt jegyezve egy prágai kirándulás tanév végén.

Pár nappal később kimentünk sétálni a közeli parkba. Addigra már mindent elhanyagoltam, csak vártam, mikor leszek Annival – mindig megelőzte a munkahelyi feszengés, jössz ebédelni, lejössz cigarettázni, egyszerűen elmenni a következő osztály naplójáért minden óra előtt, tudva, hogy mikor bemegyek a tanáriba, ő ott lesz, engem néz, igazság szerint kezem-lábam remegett minden ostoba naplóért menet során, ami rendkívül dühített. A parkban szép délután következett, sétáltunk, leterítettem a farmerkabátomat egy dombon, leültünk. Egy barátnője (akit én is ismertem, sőt eleinte flörtöltem vele) olyan, mint valami grófnő, ő viszont királynő, mondtam neki, még az olykori közönségesége is ezt támogatja, nem törekeny papírmásé nő, hanem olyan, akiben eltéved az ember, ahogy egyre jobban megismeri, egyre nagyobb térben van, ha vele van. Csináltam, amire az évek során rá lettem kényszerülve, hogy megtanuljam: ha velem beszélget egy nő, jöjjön rá, milyen kevés beszélgetés akad az életében, ha más nem, milyen kevesen tudnak neki szép dolgokat mondani komoly hangon (a kettő tulajdonképpen ugyanaz).

Gyerekek rohagáltak a közelünkben. A gyermekes apukák milyen szexik, mondta Anni. Valami kutyák üldözték egymást, mesélte, hogy a lakótelepén egy pitbull hogyan ölt meg egy kisebb kutyát, visszhangzott a környék a sikításától, és a saját kutyája félve húzódott a konyhaasztal alá, és ő is nagyon félt. Végül ezek a kutyák nem verekedtek a parkban.

Pár nappal később beültünk sörözni a Puskin kávézóba. Főleg szexről beszélgettünk, mit és hogyan szeretünk, késő kamasz fantáziámnak tetszettek az olyan mondatai, mint például hogy előfordul, ha nagyon kívánja az együttlétet, és nem következik be, már fájdalmat érez a hiánytól. Utoljára azzal jött ki a vécéből, hogy mivel elfogyott a papír, a bugyijával törölte meg magát, és ott is hagyta. Ordenáré volt, meg is lepődtem, azzal nem tudtam mit kezdeni, hogy tehát most nincs rajta bugyi. Az információ kiszivárogtatása ellenére végig hártított. Mi értelme ennek. Elkísértem a Körtérig buszon, ott megvártunk egy másik buszt. Épp belekezdtem volna mégis valami cselbe, amikor mellettünk termett egy kötekedő hajléktalan. Hiába mondtuk, viszonylag udvariasan, hogy nincs pénzünk, arra válaszul leckéztetni kezdett, történelmi kérdésekkel, egészen abszurd volt, főleg miután mondtam, hogy köszönöm, történelemtanár vagyok, Anni persze, hogy csak ezt az egyet nem lett volna szabad, igaza volt, az a nyomorult megtálsodott. Közben megjött a busz, Anni intett, felugrott rá, már ott se volt.

Bátyám újra koncertezett, ugyanabban a kocsmában, Kelenföldön. Anni aznap este végig hívogatott, egyre részegebben, valami házibuliban volt egy barátnőjével, utána a Zöld pardonban, elkerültük egymást, végül mégis eljött, immár egyedül, a koncertre.

Összeismerkedett egy barátommal és a bátyámmal is (ő csak annyit fűzött a világ állásához, „ugye tudod, hogy ez a nő csak játszadozik veled?”). Elég sokan voltak a koncerten, Anni felismerni vélte egy régi informatikatanár-kollégáját, nagydarab szemüveges medvét, odament hozzá beszélni pár szót, utána a férfi egész este a környékünkön hüllyéskedett a haverjaival, kínos, mintha az óvodában lennénk, mondta Anni, edd meg, amit főztél, mondtam vigyorgva, bólogatott.

Végül megint a lakásán kötöttünk ki. Addigra éppen újra elegendő lett, valamit beszélgettünk, ne is közelítsek, mondta, megvontam a vállamat, indultam haza.

Tovább találkozgattunk. Ha nem így volt, egyre inkább hiányzott. Valahogy megálltam a feltűnő hisztériát, így az esély a dologra és egyben a patthelyzet állandóvá vált. Rá voltunk kényszerítve, hogy mindennap találkozzunk, fel se merült, hogy nem lesz folytatás, megszakadhat a kapcsolat.

Több mint egy hónap telt el így. Prágát vártam, tudtam, hogy addig semmi sem történik. Még találkoztunk valamelyik nap megint a Puskinban, órák után, de rohant haza, beszélgettünk egy keveset, kérdezte, várom-e Prágát, biztos jó lesz, erre mondtam, persze, de mit gondol, ne haragudjon, nem élhetek ennek. Néhány héttel azelőtt, amikor jelentkezni kellett a kirándulásra, én is épp jelen voltam. Vacillált, aztán, mint aki megadja magát, ő is felírta a nevét.

Végül ott voltunk kora reggel nagy táskákkal, találkoztunk a Baross téri villamosmegállóban, a Hősök terénél várt a busz, a tanári kar, indultunk. Anni hátraült valahová, én elől, Renner Petiék mögött, néztem a dögunalmas tájat, autópályát. Peti elhozta a barátnőjét. Mint egy pár részét, önmagamat képtelen voltam elképzelni, csak bámultam őket. Éles egyedülletet éreztem az utazás első óráiban, idegen voltam negyven idegen ember között, általában semmi közöm semmihez. Amire addig várahoztam, jelentéktelenné vált. Ülök egy buszon, megy innen oda, üres a világ. Átült mellém Anni, mutattam néhány verset a kötetből, amit olvastam, tetszettek neki is.

Elértünk Pozsonyba, ott megnéztük a várat meg az óvárost, beültünk egy sörre, Anni hozott digitális fényképezőgépet, mindent és mindenkit lefotózott, készült kép rólunk is, ahogy cigarettázunk az utcán, vagy sör mellett ülünk valami helyen és hasonlók.

Az idegenvezetőnk elég szerencsétlen volt, összevissza kevert mindent. Elértünk Prágába, a külvárosban volt a szállásunk, egy irdatlan húszemeletes panelszörnyeteg.

Másnap reggel komolyan nekiláttunk a városnak, egy napunk volt, a csoport legyalogolta a lábát. Felmentünk a várba, végigjártuk. Anni megkért, mivel ő szégyellős, készítssek neki én a díszőrségről fotót, ahogy a szép szál legények rezzentelenül állnak egyenruhában, neki kell egy olyan fotó. Beértünk a Szent Vitus-katedrálisba. Itt ketten leváltunk a csoportról, külön folytattuk a túrát. Végig az aranyművesek utcáján, utána a várkapu előtt leterítettem a farmerdzsekimet, ráültünk elszívni egy cigarettát.

Azon gondolkodtam, ide úgyis visszajövök néhány hónapra regényt írni, megírom ezt a pillanatot, mindegy már, mi lesz. Anni elővette a fényképezőgépét, csináljunk fotót magunkról. Összehajoltunk, három kép is készült, borzasztóak lettek. Elindultunk, a várból lefelé vezető lépcsősoron belém kapaszkodott, mivel tériszonya van (nekem madárfóbiám, azon meg ő röhögött mindig, kerülni kellett a galambokat).

A Károly hídon öreg utcazenészekből álló banda játszott, elnézegettük, aranyosak voltak, dobtam nekik egy-két eurót vagy valami százalmas összeget, meglepett, hogy erre is összedugták a fejüket, érzelmeset kezdtek játszani kettőnknek, mi meg feszengtünk. Sétáltunk, ő nem bújik hozzám, hiába kérem, megvontam a vállam, ne csinálja, én egyáltalán nem kérem, megsértődött, ezt mára akkor felejtsem is el, de nemsokára újra belém karolt.

Leértünk a Vencel térre, farkaséhesen. Sült kolbászt ettünk egy padon, aztán elmentünk kocsmába a többiekkel, így lett este, vissza a buszhoz, bágyadtan a sörtől és az egész napos gyaloglástól. Átültem mellé a busz hátuljába.

A szocreál szálloda menzáján megvacsoráztunk. Hoztam az útra egy liter erős házipálinkát, mindenkinek nagyon ízlett, átmentünk a közeli sörözőbe, ott hamar kezdett összefolyni minden, kaotikussá váltak a beszélgetések és a ki-be mászkálás a kocsmból a teraszra. Egy kolléganő és én elénekeltük az *I will always love you* című Withney Houston-sláger, zengett az egész lakótelep. Összefutottam Annival a kocsmá belsejében, vécére menet vagy jövet, gyorsan szájon csókoltam, nem szólt egy szót sem. Valamikor hajnalban azt mondta, megy aludni, mondtam, megyek én is, elkísérem.

A szálloda bejárata előtt veszekedni kezdtünk, akkor megcsókoltam. A liftben egymásnak estünk. Felértünk az emeletünkre, ott a dohányzóban (egy erkély a folyosó végén) földre kerültünk, hempergésünk közben kiömlött a befőttesüveg, ami félig volt vízzel és cigarettacsikkokkal, a világ legundorítóbb lötytyével lett tele a ruhánk, káromkodva feltápáskodtunk. Hirtelen megjelent két ismerős a csoportból, de nem jöttek ki az erkélyre, beszélgettek, aztán eltűntek.

A falhoz szorítottam Annit, kezem végigjártam rajta és végül benne, nyögdecselet egy ívet, hirtelen vége lett az ívnek, ellökött, én lenyaltam az ujjamat, ő leguggolt, összeroskadt, és sírni kezdett. Elnézést kértem, de intett, hogy nem miattam van. Tudom, azért sírsz, mert ez már visszavonhatatlanul megcsalás volt. Bólogatott. Menjünk ki sétálni. Csak előbb bemegy a szobájába. Várjam meg a folyosón. Érdekes szünet volt várni őt a folyosón. Öt-tíz perc. Nyilván nem folytatódik, valami baj lesz, bármi.

De kijött a szobából, és lementünk sétálni. Padot, országomat egy padért, de hát nem volt más, csak az irdatlan parkoló a szálloda körül, pad nélkül, ott üvöltöztünk. Hagyjam békén, nekem ez úgysem jelent semmit, csak ő sérül az egészen. Úgy reménykedett benne, találok majd valakit, egy bölcsészlányt, azzal elleszek. A refrén pedig, hogy nem akar elveszíteni. Megkértem a kezét a parkolóban, szüljön majd nekem gyerekeket, mit képzelsz, mi az, hogy ez csak neki rossz. Nem, nekem mindegy az egész, ő viszont tönkre megy.

Visszafelé beugrottunk a földszinti női és férfivécébe, mindegyikbe kettesben, majd nem szeretkeztünk, valahogy kikerülte a dolgot, amúgy túl sok is lett volna hirtelen a semmiből a nagy beteljesülés, inkább megijedtem a lehetőségtől, nem erőltettem én sem.

Visszamentünk aludni a külön szobákba. Emlékszem, néhány órája gondoltam, nahát itt vagyunk Prágában, ez lesz az este, ha most nem történik semmi, akkor soha, félig-meddig mindegy, de azért megteszem, amit lehet, most hitetlenkedve zuhantam az ágyba. Képtelenség, hogy ilyen volt, olyasmi, amiről mindig álmodoztam, egészen gicsces, kedvemre való, haraptuk, martuk egymást.

Reggel indultunk haza, mindenki ólmos másnaposan, borult, csöpörgős, nyomasztó volt az idő is. A csoport végiglődörögte a múzeumokat, mint egy marék beteg légy, aztán vissza a buszhoz. Kerülgettük egymást Annival. Néha olyasmiket kérdezett homályosan, hogy amit tegnap mondtál, azt tartod? Hát ezt meg hogy érted? Komolyan gondoltad-e, mondtam, igen, persze. Erre a gondolataiba mélyedt.

Elmentünk a közeli városba, megnéztünk egy katakombamúzeumot, tele volt több száz éves hullákkal, nem hatott üdítően, utána egy bevásárlóközpontban vettünk ajándékokat, ettünk valamit, aztán vissza a buszra. Néhány öregasszony a csoportból eltévedt, aztán azok is, akik elmentek megkeresni őket.

Négy-öt órát utaztunk haza. A buszon ócska filmeket vetítettek, Anni mellett ültem, egészen csak beszélgetni akart, nyíltan ezt nem lehetett, hiszen végig titkolóztunk a töb-

biek előtt, persze mindenki furcsán is szemlélt minket. Előhalásztam valami prospektust, aznap kaptuk, meg egy tollat, beszélgetni kezdtünk írásban.

„Haragszol?” – kérdezte, írtam, „nem”.

„Valamiért... Most haza szeretnék menni veled.”

Rajzoltam egy + jelet.

Ő folytatta. „De lehet, hogy csak biokémia. Egész nap kívántalak. Nem tudom, lehet, hogy csak szex.”

„Nem bír ugye csak az lenni.”

„Hogyan?”

„Ez csak egy jól hangzó mondat volt.”

„Kávégzatni, sörözgetni, iszogatni, beszélgetni, morogni szeretnék veled. Hasonlóan, mint eddig. Vagy legalábbis egy kis kiegészítéssel.”

„Jó.”

„Ilyen egyszerű?”

„Hát hogy ez mindenképp legyen, az igen. A többire meg van egy hónap, hogy kiderüljön, mi az, mert jelenleg fogalmunk sincs.”

„Mire gondolsz?” – írta. Aztán: „Nem illünk össze.”

„Ezért van, hogy nem unlak.”

Szereztünk egy másik papírt, mert a prospektus betelt, mutatta, kezdjem, leírtam, „jó az új papír, de már semmi ötletem”.

Előbb szállt le, Krisztián jött érte kocsival. Hazamentem az albérletbe, azon gondolkodtam, talán éppen most, és nézelődtem a Baross utcai lakásban is, ahol két évig laktak együtt, igen, bizonyára itt is meg ott meg minden négyzetcentiméteren közösültek annyi idő alatt.

Prága után egy hétig nem kommunikáltunk. Akkor felhívott, mi van velem, néhány üres mondat után egyszerűen letettem a telefont. Vonaton ültem, újra hívott, sírt, mondta, Krisztián se törődik velem, nem tudja elmesélni neki, én is eltűnök, csak az nem érdekel senkit, hogy velem mi van, ő mennyire egyedül érzi magát. Bocsánatot kértem, megnyugtattam, mondtam, mindjárt leszállok a vonatról, találkozunk. Hagyjam, majd holnap, most menjek, érzem jól magam.

Éppen Hegedűs Bandihoz tartottam az egyetemre, tervezgetni Norvégiát. Amikor meséltem neki Annit és a helyzetet, csak felmutatott az égre, éppen egy repülő szállt fölöttünk, kondenzcsíkot húzott maga után, „pár hét, és itt sem vagyunk”. Ez megnyugtató volt.

Másnap Annival elmentünk a parkba, kávéztunk, kibékültünk. Az iskolában néha megcsókoltam, mondta, itt ne, aztán mégis. A ballagási ünnepélyt az alagsori dohányzóban vészeltük át. Ez a helyiség megért volna egy naturalista novellát, rothadó falak, képek, tablók a hetvenes évekből, a csövekben újra és újra lezúduló víztömeg. Anni a gimnáziumi éveiről mesélt. Büfés volt, és egy fiú mindig tőle kért kiflit, „attól a csillagszeműtől”. Vagy három hétig voltak Portugáliában, máskor pedig egész napra elengedték őket Velencében, míg a mostani diákok teljesen életképtelenek az osztálykirándulásokon. Nekem egyébként ő pontosan megegyezett Cseh Tamás *Tanulmányi kirándulás* című számának Bérces földrajztanárnőjével, akivel a kölykök figyelik a bogarak összetettségét, az út során megkülönböztetnek bibét és porzót, elalszik a réten, és a fiúk érzik, valami ott romlott el végzetesen, azon a kiránduláson. A szép arcú, nagy mellű harmincas földrajztanárnő ebben az iskolában is a kamaszalmok központi figurája volt, az én álmaimból pedig rohamosan a valóságba csúszott át.

Egyik nap, érettségiztetés után elmentünk a kollégákkal sörözni. Hazakísértem Annit, a házuk előtti parkban üldögéltünk még egy kicsit. A kedvenc sorozatát nézték hétvégén Krisztiánnal, amiben egy pár nyúglódott, összeházasodjanak-e vagy sem, mire Krisztián mondta, ő nem szeretne megházasodni, aztán ültek, nézték a filmet tovább. Én pedig a padon ültem vele most, a farkas a hátsó udvarban, aki megadja neki, amit Krisztiánban hiányol. Luxus lett volna ezen felháborodnom. Vonzódik hozzám, amit egyáltalán nem ért, de akkor is tény. Tíz éve nem nézett rá úgy senki, ahogy én. Csókolóztunk egy ideig, aztán mentünk haza, külön.

Aztán hosszú kínlódás után ott volt nálam Anni, a lakásomon, a Baross utcában, megmutattam neki a verset, amit a prágai napunkról írtam, elolvasta kétszer, némán kiment a gangra, rágyújtott. Hangulatos volt az egész, mert kint nagy vihar kezdődött. Sose gondolta volna, hogy valaki ennyire leírja, mit gondol és érez, mi van vele, meztelennek érzi magát. Cigarettaztunk, néztük a vihart, az udvart úgy vették körül a környező házak hátsó falai, mintha valami várrom közepén lennénk.

Bementünk a szobába. Variálódott a szerepem, a megértő barát, amikor Krisztiánról, azután a szerető, mikor kettőnkéről beszélt. Csókolózni próbált Krisztiánnal, mire a fiú megkérdezte: „Mit keres a nyelved a számban?” Inkább nem mondtam, az embernek valószínűleg nagyon hosszú idő óta kell undorodnia attól, akivel együtt él, amire ezt például ilyenformán szóvá is teszi. Anni dühöngött, hogy Krisztián nem veszi észre, ami benne zajlik, pedig például a kukatárolás jelenetünk után még másnap is remegett a lába, tízszer ment el zuhanyozni.

Elállt a vihar kint, mennie kellett. Elkísértem a Fehérvári útig, leszálltunk, sétáltunk a másik villamosig. Közben meséltem nagyapámról és arról, hogy nagyanyám elmagyarázta nekem kisgyerekkoromban, ő maga azért szokott rá a dohányzásra, mert ha egy pár egyik fele nem dohányzik, akkor a másik csókja keserű (az intim családi legendák felhasználása a legegyszerűbb, hogy valakivel automatikus meghittséget teremtünk a saját jelenünkben). Már építkeztek a Fehérvári úti megálló körül, egy pozdorjafalhoz húztam. A villamosra várva összefutottunk két tanítványunkkal. Kellemetlen volt, ennyit a búcsúcsókról, mondta Anni, aztán mégis, mielőtt felszállt a szerelvényre, lágyan megcsókolt.

Néhány nap szünet következett, kerülgettük egymást, aztán pénteken megint beültünk, fáradtan az egésztől, a Puskin kávézóba. Vidékre készültem a szüleimhez, az egész hetet végigittam és -nyomorogtam, elegendem volt. Anni is őrlődött. Beszélgettünk, veszekedtünk, kibékültünk. Egyszer csak odahívta Krisztiánt, ismerkedjünk össze. Krisztián tényleg a zsánere volt, szimpatikus, szelíd barna szemű zsidó fiú, kérdeztem, tulajdonképpen eléggé hasonlítanak, nem testvérek-e valójában? De igen, mondta Krisztián, így izgalmasabb az egész.

Volt akkoriban bennem már némi feszültség, mikor kapok verést az ügy miatt, barátaim is figyelmeztettek, ez szerves velejárója az ilyesminek. Anni megnyugtatót, Krisztián nem olyan, most én is láttam. Öt évvel volt idősebb nálam, mégis úgy ültem mellette, mint egy kiegészítő, öreg gyilkos, mintha csak egy gyerek lenne. Persze korántsem volt az, igyekeztem nem megengedni magamnak, hogy lenézzem. Arra tippeltem, Anni téved, Krisztián mindent sejt, vagy inkább tud, kedve szerint alakulnak az események, már évek óta szakítani akar, csak magától nem megy neki, annál még az is jobb, ha a nőjét, akit halálosan un, elviszi bárki más.

Elszívtuk a cigarettámat, Anni akkor vett újat, osztozkodtunk, Krisztián megjegyezte: „Mi van, már közös kasszán vagytok?”, ez beszédes volt. Cseverésztünk, természet-

sen Norvégiáról kérdezett, és ők egymás közt, este mégis megy bulizni Krisztián a haverokkal. Anni kiment a mosdóba, maradtunk ketten. Pendült a telefonom, üzenetet kaptam: „Este?” Meglepődtem, visszaírtam Anninak, „jó”, akkor jött éppen a mosdóból, szerencsére elnémította a saját telefonját (később leszidott, hogy rögtön megnéztem az SMS-t). Olyanok voltunk a kávézóban, mint egy 18. századi francia regényben az ideális család: férj, feleség, szerető.

Estefelé írtam, jöjjön ide, ő válaszolt, én menjek oda, vitáztunk, nyert, felkerekedtem. Remekül gyártott alibit. Egyszer a lakásomon megkérdeztem, most épp hol van, mondta, melyik kolléganőjével sörözik. Aznap este éppen barátnőjével, Rékával találkozott. Felmentem hozzá, beszélgettünk, kérdezte, mi a véleményem Krisztiánról, mondtam, helyes gyerek, különben meg a te barátaid az én barátaim is, röhögünk, na és Krisztián mit mondott rólam, szimpatikus voltál neki, azt mondta, látszik, hogy olyan elszállt vagy, hogyhogy, úgy érted, nagyképű, nem, hanem hogy elvont.

A konyhában ültünk, Anni nagyon távolságtartóan viselkedett, fáradt lettem ettől. Nem tud lefeküdni velem Krisztián miatt, nem tudja megcsalni. Akkor mi értelme, mondtam magamban, elhagyni úgysem fogod miattam. Beszélgettünk. Azt hiszem, akkor mesélte el, hogy Krisztián édesanyja meghalt pár éve, rákos volt. Az utolsó stációban fulladásos rohamai voltak, ők ketten felváltva virrasztottak mellette. Az ilyen közös dolgok után nem lehet szétmenni, mondtam, az ilyen megpróbáltatásokban összenő az ember a másikkal. Szerinte nem, legalábbis nála az dönti el, miért van együtt bárkivel is, hogy jó vagy rossz, hiába vannak közös élmények, ha a jelen nem működik.

Átmentünk a nappaliba tévézni, valami zenecsatornát talált, a kanapén levetkőztettem félig-meddig, de nem engedett. Menjünk sétálni a háztömbök körül. Lementünk. Kicsit sértett voltam, valószínűleg ő is. Mellette olyanokat mondott, hogy meghalna egy dugásért, meg hogy nekem jó és könnyű, mert én még dughatok jól ebben az életben, nem értettem, minek kell ilyen ordenáré közhelyekkel lehúzni az egézet.

De hamar elcsendesedtünk. Ahogy lépkedtem mellette, éreztem a húzását, a testbeszéd megváltozott. Ott találtuk magunkat egy éjszakai lakótelepen, mint két kamasz. Nagyjából egy óráig kóvályogtunk, padot kerestünk. Nem hiszem el, harminckét éves vagyok, és padot keresünk a házam előtt, hisztériázott Anni. Rengeteget sétáltunk egy szűk körön belül. Közben Krisztiánnal telefonáltak, Anni egy egész alternatív estét vázolt fel neki, Réka itt volt, szokásos depresszió, megint csak szenved a magánéletével. Csak ittak, nem mentek sehová. Krisztián hol van éppen? Hallgattam, mint a sír, lépkedtem, mint egy árnyék. Végre befejezték.

Anni mutatta, a szomszédos házban lakik Krisztián apja. Félünk, hogy lebukunk, főleg a vége felé, sok taxi jött, rémeket láttunk, Anni odament az egyikhez, tényleg azt hitte, Krisztián érkezett meg, én oldalogtam elfelé, micsoda hülye helyzet, gratuláltam magamnak, aztán Anni integetett, hova lettem, nem Krisztián volt az. Elbúcsúztunk.

Természetesen ilyen „események” mellett az üres esték is ugyanúgy folytatódtak, kénytelenek voltak rá. Összefutottam néhány lánnyal, köztük a nemrég kidobott barátnőmmel is, újra. Elhívtam egy Gondry-filmre, az *Álom tudományára*. A mozi napján délelőtt még szóbeli érettségiztettünk Annival. Kérdezte a dohányzóban, ráérek-e délután. Mondtam, nem, moziba megyek. Kivel? Egy lánnyal. Milyen lánnyal? Mindegy is, menjél csak, jobb ez így, igazad van. Én meg dögöljek meg, menjél csak a bölcsész-lunnyáidhoz.

Kérdeztem, mégis miféle hűséget vár, mit gondol, nekem nem hiányzik, miközben tudom, hogy éppen Krisztiánnal van, tehát egyáltalán nem kérheti számon a többi nőt.

Igazam van, mondta, ne haragudjak, de ő hűséges volt azóta is. Kiröhögtem, egy párkapcsolaton belül hűséges a szeretőjéhez, akivel egyébként nem hajlandó lefeküdni, micsoda marhaság.

Elváltunk, mentem moziba. Randevű közben sorra kaptam az üzeneteit, mit csinállok, még a moziban vagyok-e, milyen a lány, ilyesmit. Kamaszosan büszke voltam erre a sakkhúzásra. Addigra ismertem Annit, mennyire féltékeny típus. A lánnyal megnéztük a filmet, utána elmentünk egy kávézóba. Felhívtam Annit, hiába, hogy zúravar az egész, nem érdekes, nekem önmagában bőven elég az is, hogy szeretem őt, úgyhogy nyugodjon meg.

Másnap találkoztunk. Előbb elmentem a munkából, mint ő, felhívtam magamhoz. Órákig vártam rá. Megint ott volt a lakásomon. Elmondta az előző napját, hogy olyan történt vele, ami sohasem szokott, két órán keresztül nézte a plafont, és gondolkodott, vagyis egy kórus vagy parlament vitatkozott a fejében, hogy ez itt nem jó, a kapcsolata képtelenség. Miközben rettenetesen hiányoztam neki én.

Mielőtt felöltöztünk, mondtam, tudom, hogy nem fognak szakítani, biztos vagyok benne, letelik ez a három hét, addig lesz valami, mindegy az, én lelépek, ők együtt maradnak, vagy szakítanak később, de most még nem. Kérdezte, miért vagyok ebben olyan biztos. Ez egyszerűen így működik, én vagyok a leírható fél.

Miután feltettem a villamosra, elmentem egy kis házi iszogatásra néhány régi egyetemi ismerőshöz. Viszonylag hamar lefeküdtem aludni, reggel bekapcsoltam a telefonomat, Annitól jött üzenet: „szakítottunk”.

Kérdeztem, hogy van, találkozunk-e, írta, jelenleg úgy érzi magát, mint akit elütött egy busz. Délelőtt az iskolában találkoztunk, bizonyítványokat osztott az osztályának, aztán végre kimentünk az utcára beszélgetni (mellöttünk éppen munkások hordták a teherautókra a bútort, ürítették ki az épületet).

Krisztiánban éppen feltört valami kései javítási szándék, vett biciklit is, milyen jó lesz majd a gáton tekerni Vezensyben, ahol Anni falusi nyaralója van, ahova hétvégén terveztek menni. Anni viszont elkezdte mondani neki tegnap este, hogy az egész értelmetlen, felsorolta az összes érvet. Akadt belőlük bőven. A fiú meghallgatta, rábólintott, azt mondta, nem tudja elképzelni, hogy két nap múlva ne aludjon Anni mellett, de azt sem, hogy két év múlva még mellette aludjon. Szakítottak. Krisztián átment az apjához, Anni a lakásukban maradt. Ma indul Vezensybe. Kérdeztem, menjek-e vele, mit szeretne, mondta, igen, menjek, nem akar egyedül lenni.

Elég volt ez is. Reggeltől kezdve fojtottam vissza a lélegzetem, nem hittem a szemem láttára zajló eseményekben. Délután már a vonaton ültünk. Beszélgetett valakikkel telefonon, igen, hát vége, micsoda atombomba (én a szokásos csendben ültem mellette). Az iskolában is vigasztalta néhány kolléga, akikkel baráti viszonyban volt, az én jelenlétemben mondta nekik, dohányzás közben. Zötykölődtünk, közeledtünk az ismeretlen Vezensy felé. Valami magazinba mélyedt, aztán elaludt a vállamon, „szemtelenül boldogok”, írtam a telefonomba jegyzetnek, hiszen azok voltunk, rögtön készülődni is kezdett minden, hogy megtorolja a pimaszságunkat.

## II

Vezensy egy nagy kertet és rajta egy régi parasztházat jelentett, döngölt falú, dohos, kicsit piszkos épületet. Este lett, mire megérkeztünk, Anni bekapcsolta az áramot meg a vizet, lepakoltunk, kiültünk az oszlopos verandára vacsorázni.

Első alkalommal csak együtt aludtunk. Másnap délután lementünk a falu strandjára, már azt hittem, leküzdöttem a paranoiám nagyját (mármint kiröhögnek, megver-

nek, rám néznek, általában mások is jelen vannak), egy szép nővel közlekedni a világban, folyton felkérkedik valami védelmező ösztön meg bizonyítási kényszer, hosszú idő, amíg az ilyesmit kinövi az ember.

Hazasétáltunk, délután olvastunk a kertben, este megint kiültünk a verandára borozni, izgalomban néhány pálinkát is ittam, aztán gyorsan kijózanítottam magam némi sétával, hideg zuhannyal, épp hogy sikerült. Udvariasan vártuk egymást, fürdés, fogmosás, az ágyban találkoztunk, nem történt semmi különös első alkalommal, megtörtént, jó volt. Idővel Anni ismételni szeretett volna, persze én is, de tudtam, épp hogy egy óvszert hoztam, hiszen most szakítottak. Az est folytatásaként felforgattuk a házat, de nem találtunk egy darabot sem (átnéztük még a szülei szobáját is, meg huszonöt-ször a cuccaimat, hátha mégis, persze két hónappal később mégis találtam a táskámban egyet, ami biztosan ott kellett hogy legyen akkor este Vesznyben is). Anni méltatlankodott, azt hitte, hogy egy táskányi óvszerrel jövök. Aludtunk, másnap utaztunk vissza Pestre.

Egyik barátnője éppen elutazott, kölcsönadta a lakását Anninak a nehéz időszakot átvészélendő (arról persze nem volt szó, hogy én is megyek). Öt napig laktunk a Nyugati tér mellett. Közben érettségiztettünk, a vizsgabizottság két szélén foglaltunk helyet, fellettük a diákokat. Ha kettesben maradtunk, csókolóztunk a dohányzóban, nap végén hazamentünk, szeretkeztünk az idegen lakásban (mintha emigránsok lennénk gyerekkorom egyik Remarque-regényében).

Azt mondta, a következő három hetet velem akarja tölteni, ennyit tud. Én folyamatosan változtattam a Norvégia-tervet, teljesen sajnós nem tudtam elvetni, leginkább, mert kötött Hegedűs Bandinak tett ígéretem, viszont a tervezett évekből másfél hónap lett, a nyár maradéka, szerzek némi pénzt, úgyis szükség lesz rá, kell valami, amivel közös életet kezdhünk Annival.

Az öt nap egyikén kimentünk a Margitszigetre. Ahogy sétáltunk befelé a hídról, eszembe jutott a Márai-sor, „Össze tudod rakni még a Margitszigetet?”, elmondtam neki, és hogy gyűlölöm, hogy el kellett és ma is el kell innen menni külföldre. Magyarázní kezdte, itthon is meg lehet az életet csinálni, nem kell elmenni, szép lassan összejön. Beszélte az igazgatónőnkkel (aki egy barátnője anyja volt), kiköltözik a budai lakásából, és esetleg jutányosan kiadja majd nekünk szeptembertől. Azonkívül a szüleinek van telkük, meg a Baross utcai lakás, meg kocsí is van, most Krisztiánnál, de ha vesz néhány vezetési leckét, lesz kocsink is. Gyere vissza Norvégiából, és nekiállunk a gyerekgyártásnak, mondta, mikor már kifelé mentünk a szigetről.

Kérdeztem tőle, tényleg el tudja képzelni, hogy velem él, együtt él velem? Azt mondta, igen. Meglepődtem, örültem. Sokat beszélgettünk aznap, megemlítette persze, szinte várja, hogy Krisztián szembejöjjön valami nő mellett. Amikor szakítottak, Krisztián a szemébe nézett, nem csalta meg soha, mondta, de Anninak nem is kell mondania semmit, ő tudja, hogy a lány hűséges volt. Hát ha ilyen biztos vagy benne, gondolta Anni, és nem is mondott semmit.

Vizsgák után összeültünk inni a kollégákkal. Gyorsan berúgtam, mert rosszkedvem volt a titkolózás miatt. Hamarosan leginkább csak kimászáltam levegőre, minden folyt szét és össze a szemem előtt. Ott akartam hagyni őket, szokásos angolos, néma távozás, Anni utánam jött, mit képelek, miattam van itt, senki más nem érdekli, csak én. Később elmentünk a társaság egy részével valami táncos helyre, be volt zárva, hazaindultunk, már kettesben, én kijózanodtam addigra, ő ellenkezőleg, vonszoltam magam után. „Most olyan apás vagy, mondta, mintha a gimis lányod lennék, akit hazacipelsz.” Hazacipeltem, otthon rosszul lett.

Szép volt az öt nap a Nyugatinál. Elmentünk moziba, megnéztük a Piafot. Szegény Edith élete szerelme lezuhant repülőgéppel, hazafelé a moziból kérdeztem Annit, mit csinál, ha lezuhan a gépem Norvégiából hazafelé. Bunkó vagyok, tudta, hogy meg fogom kérdezni. Szeretkeztünk a lakásban, az előszobában egy keskeny ágyon, együtt lenni vele minden alkalommal egyre szomjasabb és teljesebb volt, ahogy egyre ismerősebb lett.

Hétvégén a holmim zömét apámmal hazahordtuk vidékre a Baross utcai lakásból. A következő két hétben persze továbbra is ott laktam Annival. Ő jött ugyanis a helyemre, hiszen el kellett költöznie az együttélésből saját lakásba. Szülei és főleg Krisztián, aki a holmiját segítette átcuccolni a „felszabaduló” albérletbe, nem tudhatták, mi zajlik. Vasárnap, ahogy visszatértem, éppen pakoltak Krisztiánnal, kínos volt, de semmi nem történt, kezét fogtunk, segítettem felhordani Anni zsákjait. A nap hátralevő részében azokat bontogatta, semminek nincs helye, nem fér el. Mosolyogva osztotta ki az egyetlen polcot az egész lakásban, amit én kaptam.

A következő hetet a Balaton mellett töltöttük a kedves idős matektanárnő kollégánk nyaralójában. Amikor visszajöttünk Pestre, már tényleg alig maradt idő az elutazásomig. Utolsó este csak feküdtünk, cirógattuk egymást. Összepakolva várt a csomagom, napok óta azt rendezgettük, Anni vett nekem térképet, bevásároltunk rengeteg tartós élelmiszert, együtt voltak a papírjaim, a pénzem, a repülő- és vonatjegyem. Kora reggel felkeltem, kávéztunk, cigarettáztunk, Anni csak nézett, talán pityergett is valamennyit. Azért hiányozni fogsz, mondta.

Felszedtem a cuccom, elindultam. A villamos csuklórészén a szívdobogásszerű hang, a csomagjaim kupacban, én egyedül, a súlyuk vajon a limit alatt, harminc kilót lehet felvinni a gépre. Elmentem Norvégiába.

### III

Abban az évben, amikor iskolában tanítottam, január körül megfogadtuk, hogy valahova elmegyünk innen. Hegedűs Bandi nem beszélt angolul, csak németül, ukránul meg oroszul. Március körül felhívott telefonon, épp az esti óráimra készültem az iskolában, elújságolta, hogy Norvégiába megyünk, most beszél valami egyetemista lánnyal a kocsmában, ő kint élt három évet, töménytelen eurós órabérért pakolt halat egy Alta nevű helyen, fent északon, a halálban, oda kell menni. Mondtam, oké, persze.

A hónapok múlásával én is beleszerettem az ötletbe, elkezdtük szervezni a dolgot. Mit mondjak, nem túloztuk el az előkészületeket, inkább álmodoztunk. A terv alapja a lány volt, ő majd segít, kint él a volt vőlegénye, úgysis ki akar látogatni. Terveztük, hogy majd kicsit megkapaszkodunk ott, és utána mi viszünk ki embereket. Végre, egyszer az életben, lesz pénzünk. Annyi abszurd helyen dolgoztunk már összevissza, ez már mindegy, sőt, a halak legalább nem pofáznak vissza, az építkezésen végzett segédmunkánál sem lehet nehezebb (amit addig már két nyáron át csináltunk együtt Bandival).

Megvettük a repülőjegyet, érdeklődtünk a norvég követségen, interneten, nem nagyon izgatott minket, hogy mindezek semmiféle konkrét eredménnyel nem jártak, mindez fenntartotta a komoly tervezés látszatát. A lány addigra eltűnt. Csapódott egy harmadik fiú, az ő anyja révén szereztük a jegyeket, utazási irodában dolgozott. Marci bölcsész volt, de úgy nézett ki, mint egy viking harcos vagy favágó.

Az egyik tanárunk ismert egy Norvégiában élő magyar író, az műfordítja a norvég irodalmat, majd ő segít, biztos tud szerezni például szállást, bízunk csak rá. Hárman el is mentünk találkozni az íróval, új kötetét mutatták be, végigültük a dögunalmas beszélgetést, valahogy kibírtuk az olvasói kérdéseket („hát nem csodálatos a természet

harmóniája Norvégiában, ugye, író úr, ez a lényege a novellának?”), végigvártuk a gratuláló sorbaállást, végül néhány tucat erkélyen elszívott cigaretta után beszédbe elegyedtünk az íróval. Ez és ez küldött, igen, persze, de ő nem tud segíteni semmiben, szállás vagy ilyesmi, hát a tanár úr valamit félreértett. Kérdeztünk tovább, legalább adjon tanácsokat. Egyre ellenségesebb lett a hangulat, elkészöntünk. Sétáltunk az utcán, eldöntöttük, lesz, ami lesz, nekiindulunk.

Bandinak volt egy népmesei gyűjtése: „Egy cigányember kiment Kanadába. Mikor elfogyott a pénze, egy kisvárosban leszállt a buszról. Reggel el akart menni cigarettáért, de éjjel esett a hó, torlaszok borították az utcát. Volt ott egy lapát, gyorsan csinált egy utat a szomszédos kisboltig. Erre a tulajdonos a kezébe nyomott tíz dollárt. Egy hét múlva ő hánytá el a havat az egész kisvárosban. Két hónap múlva kivitte egyik unokatestvérét. Gondolták, kéne lassan egy kocsi. Az egyik helyi, öreg piás mondta, eladja ő nekik a használt járgányát. Csak menjenek ki érte egy közeli farmra, ott tartja, ő ki nem megy. Elmentek a farmra, látták, elhanyagolt az egész ház, de simán rendbe lehetne hozni, jó pár hektár föld veszi körül, akár az egész családot ki lehetne költöztetni, itt elférne mindenki. Visszamentek a kocsmába, az öreg úgyis utálta a földjét, olcsón adta, zsebből kifizették azt az öt-tízezer dollárt. De mégsem lettek farmerek, mert pár hét múlva kiderült: pont az új földjükön keresztül megy majd az új autópálya. Így kötelesek voltak eladni az államnak olyan negyedmillió dollárért.”

Jó pár ilyen városi legendát összeszedtünk, tulajdonképpen maga a terv az volt, hogy ilyesmi esik meg velünk is. Mindegy volt, gondoltam, nem osztok-szorok, hagyom, történjenek a dolgok. Valószínűleg ez a következő lépés, kimenni Norvégiába.

Befejeződött az iskolai tanév, véget ért a munkám. Utána eltelt három hét, és ott voltunk a repülőtéren, hogy emigráljunk. Marci nem jött, édesanyja megbetegedett, egyedül csak a fia maradt neki, hogy támogassa, és igazság szerint az adott feltételeket sem vállalta. Beugrott a helyére Nándi, egy húszéves kölyök, olyasforma, akivel háború esetén az ember szívesen van egy lövészárokban, nem sokat beszélt, erős volt, humora is akadt, Bandit régről ismerte, én is hamar megkedveltem.

Július tizenharmadika péntekre szólt a repülőjegyünk. A gép bő nyolc órát késett az indulással, aztán mégis felszállt. Innen már nincs visszaút, mondtuk a taxiban és a csekkolásnál, a reptér várójában, a géphe vezető lépcsőn, és amikor beindultak a repülő motorjai, felemelkedtünk a földről.

Karcsú gép volt, afféle légibusz, nem olyan gigászi Boeing, valóságosabb. Életemben először repültem, ablak mellett ültem, emelkedtünk, keresztül három felhőrétegen is, sör- vagy mosogatóhabra emlékeztettek, sokat mentünk a semmiben, ledolgoztuk a képtelen távolságot, aztán idővel süllyedni kezdtünk, vissza lefelé három felhőrétegen, végül Oslo reptülőtere.

Landoltunk, egy hatalmas, rosszindulatú épületben végigálltuk a sort, ellenőrizték az útlevelünket, szedték a csomagjainkat. Kinéztük a vonatot, vártunk két-három órát, aztán megindultunk északnak. Még Pesten vettünk egy háromnapos jegyet az egész északi régióra, nagyon drága volt, bár a drágaság mibenlétéről csak kint alkothattunk valódi fogalmat. Felszálltunk a tömött vonatra, mint az intercity otthon, rajtunk kívül mindenki helyjeggyel (eleinte örültünk, hogy a kalauz egyáltalán elfogadja a csóró bérletünket), valahogy szétszórva mégis lett három hely, aludtunk egészen Trondheimig. Itt átszálltunk tovább északnak, Bodo felé.

Alta fjord volt a célunk, a vonaton megtudtuk, hogy a vasút Bodónál ér véget tizenhét óra utazás után. Alta még nagyjából ugyanannyi távolság. Volt tizenhét óránk dön-

teni, hogy megpróbáljunk-e Altába jutni, vagy Bodóban kísértsük a szerencsénket. Az egész utazás népmese helyett leginkább egy úrhajósfilme kezdett emlékeztetni, amikor is képtelen helyzeteket kell megoldani a világ végén. Úgy döntöttünk, legyen Bodo, Altába nem tudunk eljutni, a költőpénzünk eleve nem elég semmi jegyre, és oda-vissza végképp nem.

Tizenhét órát utaztunk, folyton északnak tartva. A norvég táj pont olyan volt, ahogy elképzeltük: mint a *Gyűrűk ura* világában Középfölde. Hegyek, fenyvesek, tavak, hegyek, fenyvesek, tavak. Bámultunk kifelé, meguntuk, várakoztunk, kártyáztunk.

Az *Odüsszeiát* vittem az útra, gondoltam, átrágom magam rajta, most majd lesz hozzá hangulatom. Olvasgattam a bolyongást, szép volt és dögunalmas, mint a norvég táj. Legtöbb fejezet arról szól, a hősök találkoznak, leülnek, esznek, „s ők kirakott kész étkek után kezüket kivetették / majd miután elverték végül az éhet, a szomjat”, később beszélgetnek. A végén Odüsszeusz megöl mindenkit, mint holmi fantáziátlan akciófilmben, csak az istenek mondják neki végül, hogy most már elég legyen.

Vittem egy liter házi pálinkát az útra, összeöntöttem mézzel, szigorúan beosztottuk, azonkívül konzerven éltünk, Bandi kivetette kezét a szalontüdő és a pacal után, elverve az éhet. Leszálltunk Bodóban, szállást kerestünk. Szombat volt, munkát hétfőn lehetett elkezdni keresni. Bodo szép hely, kikötőváros, kifli alakban benyúlik a tengerbe, a kifli távoli, külső csücskében egy muzeális erőd, a szárán meg halfeldolgozók és mindenféle egyéb gyár.

Első este sétálni mentünk. Láttunk egy hajót, közepes teherhajó, lézengett rajta néhány ember, kérdeztem angolul, tudnak-e munkát, hívták a kapitányt, ő mondta, ad munkát, festés vagy valami, hétfőn jöjjünk, ha nem esik, dolgozhatunk neki, fizet ezer-ezeröttszáz koronát egy napra. Mégiscsak megy ez, gondoltuk vidáman. Azért még körbenéztünk, de elég fáradtak voltunk, visszamentünk a szállásra. Ittunk egy kis pálinkát, cigarettáztunk a tetőterazon, sütkéreztünk a fehér éjszakában, aztán aludtunk.

Másnap elmentem istentiszteletre. Evangélikus vagyok, és egész Norvégia is evangélikus, elvártam, hogy majd keresztényi segítőkészségről tesznek tanúbizonyságot. Végigültem a szertartást, érdekes volt, egy fiatal pap pityegett-csipogott norvégul, nem értettem egy szót se, gondoltam, ugyanarról beszél, amiről nálunk otthon szoktak, ami mindig megnyugtató. Kivártam két keresztelőt, úrvacsorát is vettem (ha már erre járok), aztán odamentem a paphoz, hogy a magyar evangélikus újságba írok (ebben volt némi igazság, a szerkesztővel beszéltem is előtte pár hónappal, hogy majd viszek anyagot, mondta, fontos nekik Norvégia, de kapcsolatuk az így konkrétan nincs kint, címek, szállás vagy bármi, később írtam is egy cikket, nem közölték, a szerkesztő azt írta viszsza, túl szabadelvű a stílusa). Beszélgettünk tört angolsággal ezzel a fiatalemberrel, kiderült, a helyi pap szabadságon van, ő beugrott helyette, nem ismer itt senkit, csak a gyakorlatát végzi diploma előtt, még ma visszarepül Oslóba.

Vasárnap délután túráztunk, végigjártuk a kikötő kiflijét, megnéztük az erődöt, az egész gyönyörű fjordot. Meglátogattuk a halgyárat, az egyik nyitva volt, egy lézengő munkás mondta, jöjjünk vissza hétfő reggel, akkor itt lesz a menedzser, biztos van melő.

Lementünk a tengerhez. Nagyon vártam ezt a pillanatot, most valahogy furcsa volt, nem végtelen vizet láttunk, hanem rengeteg zátonyt egész a horizontig, nem lehetett tudni, hol kezdődik valójában az Atlanti-óceán. Csavargók voltunk, mint a burleszkfilmekben, Bandi és Nándi Stan és Pan, én meg Chaplin vagy inkább Buster Keaton. Pár óra után elegendő volt Norvégiából, haza akartam menni, oda, ahol Anni van, igazság

szerint magamban végig azon szurkoltam, ne sikerüljön itt semmi, forduljunk vissza mielőbb. De ez már sokat nem is számított, mindenképp valami abszurd komédiává kezdett összeállni az egész kaland. A terv szerint hat hétre jöttünk, ehhez képest holnap még van egy dobásunk, hátha lesz munka, meg a kapitány tartaléknak, hogy fessetegetünk vagy bármi. Mielőtt eljöttem, tulajdonképpen fél évig az összes barátomnak és ismerősömnek Norvégiáról és az itteni terveimről beszéltem, az utazás előtti napokban számos búcsúívászatot vettem részt.

Át kellett költöznünk másik szállásra, mert a helyünket előre lefoglalták már mások (hétvégén Bodo tömve volt), egy nagy, puccos, méregdrága kikötői hotelben aludtunk, fejenként huszonhétezer forint volt az egy éjszaka (tehát átszámítva például öt és fél napi munkabérünk egy otthoni építkezésén). Felértünk a szobába, ujjongva láttuk, van minibár: sör, bor, mindenféle. Reflexből kibontottunk egy bort, már késő volt elgondolkodni, vajon felszámolják-e a minibár fogyasztását. Természetesen igen, ittunk két-háromezer forintért egy háromdecis flakonnyi argentin vagy ausztrál bort Norvégiában (ráadásul nem volt valami jó).

Viszont ingyen lehetett kávét inni az előtérben (Bandi mint igazi magyar, ivott vagy nyolcat, mi csak négyet-ötöt), és ami fontosabb, reggel svédasztal járt. Hétfőn fél hétkor indultunk körbejárni a kikötőt, mi voltunk az elsők a halomba rakott asztalok mellett, kivetettük a kezeinket, elvertük az éhet, a szomjat, valamint megtöltöttünk egy nagy nejlonszatyrot étellel, gondolva az előttünk álló napokra.

Addig jó idő volt, meg is lepődtünk, Norvégia milyen napfényes. Hétfő reggelre öszszekapta magát. Még Magyarországon egyik barátom képtelenül nagyvonalú gesztussal nekem ajándékozott, egyelőre csak a norvég kalandra, egy speciális Himalájamegmászó dzsekit (egyszer sok pénze volt, és megvette, de sose használta, fészélyezve érezte magát ilyen méregdrága holmiban, engem nem zavart, később nálam is maradt). A norvég eső kicselezte a szuperkabátot, mivel valahogy oldalról meg alulról is esett, végül bőrig áztam. Három órát trappoltunk, végig a kikötő kiflijén.

Bő három kilométer után elértük a halgyárat, bementünk az irodába, hogy dolgoz-nánk. Csóválták a fejüket. Rosszkor jöttetek, Norvégiában ilyenkor van holtsezon, az egész gyár elmegy hat hétre szabadságra. Utána gyertek vissza, akkor biztos lesz munka. Visszafelé benéztünk még mindenhova (egy öreg helyi csavargóval, eredeti norvég bolonddal is találkoztunk a parton, átkozódott velünk az érthetetlen nyelven). Végül oda-mentünk a kapitány hajójához. Az eresz alatt állt, integetett. Mondtam, megjöttünk, akkor lenne munka? Kinyújtotta a kezét az esőbe, és kedvesen mosolyogva mondta: „It’s raining”, azazhogy hát hiszen esik. Eloldalogtunk, Nándi két lépés után idiotán felröhögött. Pár óra múlva megint elkezdte, azt hittük, megőrült, de csak eszébe jutott, ahogy a kapitány az eresz alatt áll, mi meg kint, három balfék a zuhogó esőben, az én kapucnimról meg sugárban csorog le a víz, és indulunk szépen vissza Magyarországra, jót röhögünk a vonaton, ami most már dél felé ment.

Egy éjszakát még Trondheimben töltöttünk, úgy éreztük, kezdünk belejönni Norvé-giába, ezzel egyenes arányban kezdtünk egyre közelebb kerülni a hajléktalansághoz is. Sose volt alkalmam elgondolkodni, milyen lehet az utcán lakni, de amíg tizenkét órákat várakoztunk egy-egy vasútállomáson, mindenféle padon ücsörögve, sikerült ez is. A hétfő reggeli eső megtette a hatását, megfáztam, torokgyulladásom lett, elég rosszul voltam utolsó két nap. A trondheimi lakásunk egy tömegszállásszerű kollégiumi szoba volt, szerencsére csak hárman aludtunk benne aznap éjjel, viszont főzhettünk, zacskós

levest meg mindenfélét (vettünk egy halkonzervet a boltban, legalább kóstoljuk meg a norvég halat, amit évekig akartunk pakolni, és azt hittük, belefulladás majd).

A vonaton találkoztunk magyarokkal, akik már régóta kint éltek. Aranyosan, segítőkészen magyarázták, hogyan kell ezt csinálni, és egyébként van egy építkezés a városban, ott mindig keresnek embert, nézzük meg. De akkor már megvolt a repülőjegy hazafelé, és teljesen elfogyott a pénzünk, még egy napot nem húztunk volna ki. Ráadásul a norvégok hó végén (két hét múlva) fizettek volna bármi hivatalos munkáért, rendszerető, precíz nép. Bandi mondta, mindenképp visszajövünk, ez jó tanulópenz volt. Én magamban, hogy semmiképp sem megyek sehova, ez jó tanulópenz volt, fizikai munkát keresni nyugaton, otthagyni mindent, újra megtanulni járni is, mintha még a gravitációs mező se stimmelne. Anninak volt igaza, majdcsak és mindig lesz valami otthon is, itt kint minden szétfolyik az idegen semmiben.

Utolsó nap még sétáltunk Trondheimben a tízórányi vonatút előtt. Végül Oslo és a repülő vissza. Vittem haza norvég csokoládét, de hamar szétolvadt az itthoni negyvenfokos hőségben.

Anni várt rám a repülőtéren.

#### IV

Az ötnapos odisszea után, mintha egy perc lett volna, újra ott feküdtem mellette. Olyan egy évet öregedtetél, nézett a szemembe. Amíg megjártam északot, ő Réka barátnőjénél nyaralt pár napot a Balatonon, azután otthon volt az albérletünkben, semmi különös nem történt vele. Az utazás és a várakozások alatt, mikor megállt az idő, rájöttem, ő milyen fontos és alapvető szükségletem. Norvégia olyan volt, mintha egy homokórát fordítottak volna meg felettünk.

Anyagilag teljesen tönkretett a kaland, úsztam az adósságban. A visszautat, megmenekülést jelentő repülőjegyet azonnal ki kellett fizetni. Nem tudtam kölcsönkérni, az ismerőseim felének tartoztam, a másik felének nem akadt hirtelen ennyi pénze. Anninak igen, amit a vezetésórákra spórolt meg. Ne viccelj, mondta, és odaadta. Az egész utat marhaságnak gondolta, miért akarok pénzt gyűjteni, ha írni akarok, hiszen most megtehetem, itt a nyár, jön a tanári fizetésünk. Viszont nem szólt, nem tiltakozott.

Nyár volt, gondtalanul éltünk. Azt mondta, mielőtt összeházasodunk, még meg kell néznem őt minden évszakban, hogy mennyire tudom elviselni. Lényegiek voltak azok a beszélgetések a Baross utcai lakásban, a júliusi beszélgetéseink. Szeretkezesek után kimentünk az előtérbe rágyújtani, aztán vissza a szobába, nem kapcsoltuk fel a villanyt, ő leült a kényelmes tévénező fotelba, én hanyatt feküdtem az ágyon, és beszélgettünk egész napokat, éjszakákat.

Ne haragudjak, tanítás miatti kényszer, év közben megszokta, hogy egész nap mondja, ilyenkor elvonási tünetei vannak. Norvégiában öt napon, előtte hosszabb időn keresztül sóvárogtam utána, végre itt volt, mondja csak. Kézen fogott, bejártuk a világát, gyerekkor, szülők, volt szerelmek, csapongó gondolatok, összegzések, állandó hozzám érkezővel. Még kétszer leutaztunk Vezenybe, és este a verandán, a műanyag abroszos ócska asztalnál folytattuk.

Közben próbáltam dolgozni egy passiódrámán, épp ez a szakaszom volt, olvastam az evangéliumokat, jegyzeteltem, írtam néhány verset is, meg egy leendő kisregény vázlatát. Világnézetünk finoman szólva különbözött. Vigyorogva „jézusos dolgoknak” nevezte bármilyen kicsit is valláshoz is kapcsolódó szövegeimet. Aranyos volt, mindig megmutattam neki, ami eddig elkészült.

Anni kicsit hisztériázott Rékával való régebbi ügyemen, főleg mikor egyszer ő is lent volt velünk Veszényben. Hármásban boroztunk a verandán, Rékával lehetett beszélni kultúráról, Annit ez idegesítette (hiába olvasott rengeteget, például a kedvemért két számomra nagyon fontos regényt is, de nem fogták meg, csak vonogatta a vállát). Rékával ömlengtünk az irodalomról. Anni ment lefeküdni. Megyek én is. Maradjál nyugodtan a csajoddal a verandán. Kiröhögtem, nem segített, komolyan féltékenykedett. Akkor alaposan szerelmet vallottam neki, ebből az lett, hogy kiderült, ő ezt nem tudja viszonozni, ő nem érez ilyeneket, hogy megtalálta a társát, csak jól elvan velem.

Nagy tehetsége volt a leforrázáshoz, például Norvégia előtt két nappal előjött azzal, hogy ő nem fog várni rám, ne fogadjunk hűséget vagy ilyesmi, mintha nem is lennénk együtt. Csodálkozott, hogy másnap reggel nem lehet hozzám szólni, vagyis meg se szólalok. „Hé, hé”, mondogatta kedvesen, „mi a baj, ez nem fair”, mondta a hallgatásomra, ezt sem értettem, nem fogja fel, miről beszélt tegnap?

A költős baráti köröm egyik sörözésére is elhívtam Annit, leült közénk Rékával, én már két órája ott voltam, mikor megérkeztek. Gondoltam, ellesznek, a többiekkel beszélgettem, régen láttam ezeket az embereket. Egyikük udvarolt kicsit Anninak (aznap este, később ő mondta, hogy érti, olyan nő, akihez jó csak úgy hozzáérni), egy fél órát még ott tudta tartani, de végül Anni felpattant, és elviharzott, nyomában Rékával, aki még maradt volna, és nem értette, hova a nagy rohanás (ahogy én sem). Mikor hajnalban hazaértem, és beszélgettünk, Anni elmondta, szörnyű volt ott ülnie, semmi köze az egészhez, ezenkívül mindenki olvasta, ismeri a verseimet, amiket róla, rólunk írtam, teljesen meztelennek érezte magát.

A baráti kör hamar háborús téma lett. Ez több okra is visszavezethető. Krisztián baráti körében állandóan jelen kellett lennie, viszont soha nem fogadták be. Az én baráti köröm ugyanolyan, számára idegesítő emberekből állt zömmel, mint amilyen én vagyok, írókból, irodalmárokból, bölcsészekből. Anni eleve tüntetőleg hirdette a bölcsész- és a természettudományi karon végzetek közti összeférhetetlenséget, röviden haszontalan és hasznos párharcát, ahogy én is persze, lelkes és lelketlenét. Ezenkívül nekem addigra egész nagy baráti köröm volt, nem akartam lemondani róla. Anninak viszont alig maradt néhány ember. Tökéletesen egyedül voltam az utóbbi években, sok időt, energiát szántam szinte akárcikre is, ami persze idő- és energiamilliomosként nem megerőltető. Anni két év hűján egész fiatalfelnőtt-életét párkapcsolatokban töltötte, egytől öt évig terjedő tömbökben. Nem volt szüksége barátokra, vagy azt hitte, hogy nem fér bele, az idő remekül telt.

Így alig maradt néhány ember. Réka volt a legfontosabb, akinek viszont hozzá hasonló barátnőből még akadt kettő, ez természetesen fáj Anninak, és gyűlölte a másik két lányt. A kolléganők közül ketten a barátnői is voltak, de az egyikkel alig találkozott, eleve egy negyvenes anyuka, a másik harminchat év körüli, megkeseredett hisztérika, akiről még ő is azt mondta, hogy egy vipera.

Érdekes volt Marcsi nevű barátnője, akit én még az egyetemről ismertem, több évfolyammal felettünk járt. Majdnem két méter magas lány, az összes fiú csorgatta utána a nyálát. Érzéki, öntörvényű, züllött, kihívó volt Marcsi, bennem a nyálcsorgatás olyasmi mértéket öltött, amit már szerelemnek magyaráztam, mindig zavarban voltam a jelenlétében. Most a Tabánban találkoztunk újra, előttem néhány évvel tanított az iskolában, ott barátkoztak össze Annival. Megjelentem a démoni nő előtt, mint a kedves barna barátnője élettársa. Marcsi aranyos lány volt, csak önhibáján kívül megtestesítette számomra a „bár gazdag szülők támogatnak, mi valójában önerőnkől és pusztán

egészséges, életrevaló mentalitásunk miatt tudunk összerakni néhány perc alatt komoly egzisztenciát”. Anni benyelte ezt, nem tetszett neki, ha valakit ilyesmi bosszant. Legelső kamaszkori párkapcsolatával találkozott tíz évvel a szakításuk után, a férfinak már gyerekei voltak, elvált, kiábrándult mindenből, szintén valami tanári munkát végzett, és keseregve mondta, hogy aki százezernél többet keres ebben az országban, az lop, csal, hazudik. Emiatt ha én megszólaltam, hogy bosszantó, amikor olyan emberek oktatnak ki az élet kihívásain és nehézségein való felülkerekedés mikéntjéről, akik egyetemi éveikre lakást kaptak a szüleiktől, és friss házasként frekventált helyen most vásárolnak villát. De hát hitelt kellett felvenniük, mondta Anni. Ők legalább törekszenek valamire. Nem úgy, mint én.

A néhány hét idill után megint valami ötszáz forintunk maradt hó végére. Nekem ez természetes volt, ő nem élt át ilyet évek óta, pánikba esett. Elmentem építkezésre dolgozni, nem volt választásom. De az első munkanapom előtti délután nagy törést jelentett. Mindvégig elmehettem volna dolgozni? Ő meg odaadta a spórolt pénzét, valamit eltervezett, és nem jött össze, miattam, én meg nyugodtan csak írogatok, persze, hogy ebből majd télen csinálok valami jót, nagyon örül, de ővele mi lesz, ezt az egészet hogy képezem? Szégyelltem magam.

Szeptemberben viszonylag sok pénzt vittem haza, az ő keresetének legalább kétszeresét. Egy ismerősöm kiadónál dolgozott, írhattam neki tesztkérdéseket tankönyvekhez, jól jött a mellékes. Az építkezést is megfizették (nem nagyon adóztunk belőle), csak természetesen elviselhetetlen munka volt, egyre kevesebbet mentem, végül egyáltalán nem. Visszaraktam a tartozásomat a közös kasszába, de ez persze nem volt ugyanaz. A költségvetésünkéből nem lehetett kivenni nagyobb összeget, mindig elolvadt az egész. Októberre pedig ott álltam munka nélkül, még a minimális járulékot sem kaptam, mert a vidéki állandó lakcímem és a tizenegyedik kerület közt annyi ideig tököltek az adminisztrációval, hogy csak november végén ért a számlámra pénz. A központi iskolába, ahova a régi beleolvadt, nem vettek át, annak idején, tanév végén elfelejtettem könyörögni az új igazgatóságnak, ez is még a norvég terv hozadéka volt.

Krisztián és Anni alig két alkalommal találkozott a nyáron, akkor is csak felszínesen beszélgettek. A fiú végre szabad volt, nyakló nélkül bulizott, nőket szedett fel, utazott, csinálhatott érdekes programokat a baráti társaságával. Augusztus végén tüdőgyulladásra lett, elég komoly, hetekig magas láz. Anni többet kezdett beszélni vele, aggódott. Krisztián befeküdt a kórházba, ott pedig elhúzódó vizsgálatok során végül megállapították, hogy rákja van. Tüdőrák, agresszív lefolyású, ezt mondta Krisztián apjának főorvos ismerőse, amikor már személyes kapcsolatokat is megmozgattak, hogy legalább végre mondjon valaki valamit.

Már a Bánk bán utcában laktunk, abban az albérletben, amiről Anni mesélt a Margitszigeten. A galérián ültem a számítógép előtt, mikor hallottam, ahogy Anni nagyon megnyugtatóan és kedvesen beszél a telefonba, biztos nem igaz, lesz még vizsgálat, ne sírj, Krisztián, ne sírj. Lejöttem a galériáról, amire odaértem hozzá, letette a telefont, és zokogni kezdett. Ezt nem hiszem el, ez nem lehet igaz, üvöltözte. Próbáltam nyugtatgatni.

Kimentünk rágyújtani. Holnaptól leszokunk, te is, én is, és elmegyünk szűrővizsgálatra. Felejsd el a templomi esküvőt, mondta Anni. Ez furcsa volt, tekintve, hogy addigra a magunk erejéből is messze kerültünk a házasságtól. Krisztiánnal annak idején a Fűvészkertben szeretett volna összeházasodni, Isten szabad ege alatt, Isten közreműködése nélkül. Velem is sétált ott ezen a nyáron, az egyik szép délutánunkon. Lehet, hogy mi-

attam lett rákos, mondta Anni, passzív dohányos volt, míg velem élt. Ne találj ki ostobaságokat, mondtam, egész nyilvánvalóan örökölte a rákot az édesanyjától.

Néhány nappal később a reménytelen tüdőrákról kiderült, hogy valami nagyon speciális, de gyógyítható nyirokrák, ami valahogy ráment a tüdőre, ezért értették félre. Kezelést fog kapni, nagyjából tíz hónapig tart, meg fog gyógyulni. Anni napi kapcsolatba került Krisztiánnal, telefon és látogatás, sok időt töltött vele, főzött neki, beszélgettek, ápolta.

Azt mondta, előbb nézzem meg minden évszakban, hogy milyen, ismerjem meg, utána gondolkodjam házasságon. Néztem őt ősszel, elkezdődött az iskola, két helyszínre járt ki, végzős osztálya volt, tanítás mellett szerveznie is kellett mindenfélét. Már augusztustól a haját tépte, lekezelően bántak velük, egyedül érezte magát, utálta a munkahelyét. Nem is csodáltam. Az új központi iskola nyolcvanmillió forintot kapott az átköltöztetésre, a költözésből szabad rablás lett, szétlopkodták, akinek amit lehetett, hivatalosan felével sem tudtak elszámolni. A tanári kar zömét az igazgatónő rokoni és baráti köre tette ki, például egy nyolcvanéves informatika-tanárnő, akit Anni látott vért izzadva, két ujjal gépelni valamit. Hatvan év fölötti tanerővel volt tele mindkét iskola, felvették a fizetésüket és a nyugdíjukat is párhuzamosan, mindkettő egyenként másfél-kétszerese egy kezdő tanár első tíz évben kapott átlagfizetésének. Ezeket csak óvatosan lehetett Annival megbeszélni, mert a politikai és történelmi nézeteimtől a falra mászott. De még ő is azt mondta a központi iskoláról, hogy teljesen mintha a régi szocializmusban élnénk.

Az évkezdés feszültségeihez jött Krisztián betegsége, az én egzisztenciám összedőlése és leginkább, hogy igaza volt, amikor a buszon írta Prágából hazafelé: nem illünk össze. A problémák miatt ritkultak az együttléteink is, íme az újabb probléma. Én mindig kívántam, neki ez azt jelentette, hogy hozzám nem lehet csak úgy odabújni. Ehhez képest vele nem lehetett összebújni, és őt nem lehetett babusgatni (csak ünnepi alkalmakkor, amiket tönkretett ünnepi ritkaságuk), nem lehetett összegörbülve aludni vele. Az alváshoz elhúzódtunk. Nekem ez ráért volna negyvenéves koromra, ő persze ahhoz hat évvel közelebb volt, régen túlesve minden ilyesmi romantikán. Másoknak adott már mindent, előttem történt, idegen embereknek, ott heverték körülöttünk, ez zavart a legjobban.

Idővel nem bíztunk már egymásban, az érintés nem lehetett csak érintés, mindig benne volt, hogy mit akarsz ezzel. A Bánk bán utcai albérletben egy galéria alatt helyezkedett el az ágyunk, a galéria alját néztem, a deszkasort, mintha hajóban lennénk, vagy hegyi kunyhóban, évekig tartó hetekre emlékszem, hogy nézem a deszkasort, a plafont, ő pedig mellettem fekszik, elérhetetlenül magába zárva.

Mielőtt beköltöztünk, utolsó délután a Barossban Anni órákon keresztül csak ült, könnyezett, mint egy ketrebe zárt vad. Hosszú idő után elértem, hogy beszéljen, elmondta, hogy ilyenkor előtör egy képzelet, sötét barlang, amibe szeretne visszahúzódnival, örökre. Ijesztő volt, láttam rajta, ő is fél az egésztől. Kisebb-nagyobb sérüléseket mindenki hordoz, Anni is megjárta térdig a mocskot, amikor még nem tudott róla, és nem tehetett ellene semmit. Mesélt anyja alkoholizmusáról, tízévesen hazamentek az öccsével, anyja épp sütni kezdett, de részeg volt, és belekeveredett valami lisztes-csirizes masszába, és vihogott meg fetrengett a közepén. Egyszer rányitott a szüleiére, akiknél egy ismerősük volt éppen, nyilvánvalóan pótolandó az apja szerepét, érdekes, hogy azok a felnőttek nem fogták fel, hogy egy kis szervezéssel milyen rémálomtól mentheték volna meg a saját gyerekeiket. Így hordozhatta azt az akkor még furcsa és csak később

megérthető képet, amivel mintha szöveget vertek volna a szemébe, kislányom, sírj, üvöls, toporzékolj, menj a szobádba, könnyű életet kívánunk neked. Végül is a vezesenyi nyaralóban, az egyik tornácra töltött éjszaka mesélte el, azaz szedtem ki belőle.

Furcsa, ahogyan megváltoznak az embereink. Anni végessé vált, egyre inkább. Én számára jóval korábban lettem az. Néhány hónap után eltűnt belőlem minden, amit szerethetne bárki is. Az együttélésünk harcai és kompromisszumai agyonnyomták a humoromat, intelligenciámat, a keserűségem nem volt immár elegáns fegyver a túléléshez, csak állandó szomorúság, mindent lebénított, és ólmos fáradtá tett mindkettőnk. Sokszor napokig meg se szólaltam. A belső dolgaimat idővel képtelenség volt közvetíteni neki. Elvesztettem az önbizalmam, olyan mércét igazított hozzám, ami számomra képtelenség volt. Az ízet vesztett sót mérnek le azon, én mégis folyton kiszolgáltam a méricskélését, és persze könnyűnek találtattam, de utána is koldultam a kegyelmét. Nincs rendes munkám, furcsa vagyok, idegesítő, nevetséges. Csak reménytelen ragaszkodás maradt belőlem. Anni pedig szörnyeteggé változott, a feszültség kihozta belőle a legrosszabbat, a folyton hisztériázó fúriát.

Októberben terveztük, hogy lejön velem vidékre, anyám születésnapjára. Akkoriban volt az ő névnapja is. Már néhány nappal korábban odaadtam az ajándékát (valami könyvet). Az elutazás előtti délután és este megint csak ült némán a lakásban, órákig nem reagált, hiába jártam meg minden irányból, hogy beszéljen. Persze, sok a probléma, Krisztián beteg, az iskola ráomlik, nem lehet közös egzisztenciánk. Azon a héten kitalálta, ideje tíz év után letenni a cigit, éppen most, el is kezdte a programot, könynyítésként tehát viszkető nikotintapaszkók és nyakló nélküli elmebaj köszöntött be.

Ült a szobában, aztán a konyhában, én kimentem az éjjelnappaliba, hoztam cigit és bort, küszködtem, így valahogy lett este és reggel, megbeszéltük, rendben, nem jön le vidékre, én megyek, ő marad, semmi baj. Másnap zuhanyozás közben közölte, mégis jön, örültem, visszafojtott lélegzettel vártam, hogy induljunk. Két órával a bejelentés után hisztériás roham jött rá: elfelejtettem a névnapját, hiszen ma van, annyit se tudok mondani, boldog névnapot.

Félóráig hallgattam ezt a marhaságot, még szégyelltem is magam, aztán dührohambot kaptam, kiviharzottam a lakásból. Az utcán visszafordultam mégis, visszamentem, bocsánatot kértem. Mondta, mindegy, menjek csak. Mentem, egyedül. A buszmegállóban ácsorogva aztán megnyugodtam. Mit szerencsétlenkedem én ebben a vereségben, külön fogok költözni, tulajdonképpen mit álattom magam, más sosem érdekelt, írni fogok.

Akkoriban néztünk valami filmet a tévében, az önbizalomról vitázott a két amerikai tinédzser főhős. Anni hozzám fordult, és azt kérdezte, olyan természetes, üres hangszállal, mintha az időjárásról vagy hasonlóról beszélne, neked miért nincs büszkeséged és önbizalmad, ez azért van, mert görnyedten jársz, a görnyedt hátú embereknek nincs büszkesége és önbizalma? Kimentem rágyújtani, erre reagálni sem tudtam. Előtte vagy utána pár nappal én is lettem a magamét, éppen kioktatott valamiről, olyasmit üvöltöttem tajtékozva, hogy ő meg az egész kibaszott ismerősi köre olyanok hozzám képest, mint az óvodások, ostobák, fogalmuk sincs a világról. Kiröhögött persze. Milyen lettem volna, ha van önbizalmam és büszkeségem, ahogy ő akarta, teret engedek az önbizalmamnak, főleg a büszkeségemnek, amit nem mertem megtenni. Gondolom, először agyba-főbe verem, azután úgy élek mellette, hogyha megszólal, minden második mondatára azt reagálok, hogy fogd be a szád.

November másodikán elköltöztem tőle. A bátyám befogadott, ezután nála laktam majdnem egy egész hónapot.

Hetek óta terveztük már, hogy elmegyek. A költözés napján kérdezte, mi a baj, mondtam, semmi, csak megszakad a szívem. Ugyan már, ő még nem adta fel, hogy olyan valakivel legyen, akit szeret, és akivel jól is érzi magát. Már azt sem tudja elképzelni velem, hogy például egy hétvégén elmegyünk valahova két napra, és jó. Találjak én is mást. Én nem akarok. Ne aggódjam, nem a jövő hétre kell megtalálnom, nevetett.

Krisztiánnak vitt valami ételt, amit aznap főzött, felszállt a buszra, én egy másikra, dolgozni mentem, felvettek egy moziba jegyszedőnek, teremtaraktárnak. Nyolc óra hibbant ácsorgás a szakításunk után. A Móriczra érve letértem az aluljáróba, ott kevesen járnak (furcsa, hogy nem használja szinte senki). Jobb lett volna rendesen kibőgni magam, de késésben voltam, siettem fel a villamoshoz.

(Folytatása következik.)

Bárány Tibor

## SZÉPIRODALOM VS. LEKTÚR

### Egy rossz fogalmi megkülönböztetésről\*

#### 1. A kánon peremén

Képzeljük el, hogy egy fejlett irodalmi érzékkel rendelkező marslakó időt és energiát nem sajnálva végigolvassa az összes magyar nyelvű kötetet, amely az elmúlt tizenkét hónap során megjelent vagy kereskedelmi forgalomba került Magyarországon, valamint részletesen áttekinti a nyomtatott és internetes kulturális sajtót, a napilapok rövid könyvkritikáitól és hétvégi mellékleteitől kezdve a vaskos irodalmi folyóiratokig és kis példányszámú időszaki kiadványokig. (Tegyük fel, a magyart anyanyelvi szinten beszéli, és nem jelent számára nehézséget, hogy eligazodjon e roppant terjedelmű írásos anyagban, mi több, képes bonyolult összefüggéseket felfedezni.) Ezután kérjük meg, számoljon be az élményeiről, lehetőleg csupán a lényegre koncentrálni, mert a mi kognitív kapacitásunk – az övével ellentétben – bizony igen csak véges.

Marslakóink hosszasan sorolná a megfigyeléseit, de egy különös jelenségre már az elején felhívna a figyelmünket: bár havonta sok száz oldalnyi könyvkritika és elemző tanulmány lát napvilágot, bizonyos irodalmi műfajok szinte „láthatatlanok” a professzionális irodalomértelmezők számára. Ilyen műfaj a detektívregény, annak mind az amerikai *hard-boiled*, mind a klasszikus, Agatha Christie-féle analitikus változata (a kisebb műfaji alkategóriákról: a bűnregényről, a tárgyalótermi krimiről, a kultúrtörténeti detektívregényről, a rendőrségi krimiről stb. már nem is beszélve); a thriller, az

\* A ZSURNALISZTÁK, BELLETRISZTÁK. AZ IRODALMON INNEN ÉS TÚL címmel megrendezett XVII. JAK Tanulmányi Napokon (2010. április 16–17., Petőfi Irodalmi Múzeum) elhangzott előadás szerkesztett és jelentősen bővített változata. Szeretnék köszönetet mondani a konferencia résztvevőinek a vita során elhangzott megjegyzéseikért, valamint Bátorin Zsoltnak, Bezeczy Gábornak, Faragó-Szabó Istvánnak, Komlós Andreának, Kovács Dávid Márknak, Márton Miklósnak, Mráz Attilának, Pöntör Jenőnek, Reich Orsolyának, Réz Annának, Szeszler Dávidnak, Tőzsér Jánosnak, Varga Bálintnak, Vári Györgynek és Veres Máténak, hogy elolvasták és részletes kommentárokkal látták el a tanulmány korábbi változatait. A szöveg az MTA–TKI támogatásával készült.